

Konsekvensutredning av höjning av dispensavgifter för allmånkemikalier

Här följer en konsekvensutredning av dels införandet av ansökningsavgifter för ansökan om dispens från förbud mot att använda vissa kemiska ämnen och dels höjning av ansökningsavgifter för ansökan om dispens från förbudet mot metylenklorid. Utredningen utgår från effekterna av införande respektive höjning av avgifterna för dispens för kvicksilver och metylenklorid, eftersom det är dessa dispensstyper som helt dominerar idag. Övriga dispensärenden är så ovanliga att det i dagsläget inte finns något lämpligt underlag för att göra en konsekvensutredning.¹

Bakgrund

Kemikalieinspektionen får i det enskilda fallet medge dispens från förbud som uppställs i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter (nedan förbudsförordningen). Tillämpningsbestämmelser finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7). Dispensärendena gäller bland annat:

- klorerade lösningsmedel, särskilt metylenklorid
- kvicksilver och kvicksilverhaltiga varor
- tvåkomponentsepoxi som innehåller bisfenol A eller bisfenol A-diglycidyleter
- kadmium i gödselmedel samt
- plastpartiklar i kosmetiska produkter.

I övrigt är Kemikalieinspektionen ansvarig myndighet vad gäller beredning av dispensärenden enligt artikel 5 i detergentförordningen (EG) nr 648/2004.

Problemet

Det är enbart i fallet med ärenden avseende metylenklorid som det finns en ansökningsavgift fastställd medan övriga ärenden saknar bestämmelser om avgifter. Avgiften för dispens för metylenklorid uppgår idag till 2 500 kronor.

Myndighetens ekonomiska mål är att uppnå full kostnadstäckning för denna verksamhet. Detta kan dock inte nås, eftersom dispensavgifter antingen är för lågt satta eller inte ens är fastställda. Dagens situation innebär att principerna om full kostnadstäckning och förorenaren betalar delvis är åsidosatta.

Bemyndigande

Kemikalieinspektionen har bemyndigande enligt 6 kap. 49 § [förordningen \(1998:940\)](#) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken att meddela föreskrifter i de fall som anges enligt detta förslag.

Kemikalieinspektionen föreslår

Kemikalieinspektionen föreslår att ansökningsavgiften för dispens vad gäller metylenklorid ska höjas från 2 500 kronor till 15 000 kronor.

Kemikalieinspektionen föreslår vidare att ansökningsavgift införs för övriga dispensärenden enligt förbudsförordningen och enligt detergentförordningen. Även för sådana ansökningar föreslår vi att avgiften ska vara 15 000 kronor.

---

¹ Det rör sig om mindre än tio ärenden per år under perioden januari 2014-juni 2018.

I utredningen har vi utgått från exempel med de två vanligast förekommande dispensärendena hos oss, kvicksilver respektive metylenklorid.

Vilka alternativa lösningar finns och vad blir effekterna av om någon reglering inte kommer till stånd?

Dessa dispensärenden har varit underfinansierade under en längre tid vilket även beskrivits i Kemikalieinspektionens årsredovisningar de senaste åren.² För det fall man skulle bestämma sig för att hålla fast vid dagens avgiftsnivåer kommer Kemikalieinspektionens situation med att myndigheten inte når full kostnadstäckning vad gäller dessa ärendetyper att fortsätta. Den nivå på avgifter som föreslås utgår från den faktiska kostnaden myndigheten har vid beredning av dessa ärendetyper. Nivåerna bedöms vara hållbara över tid. Vi drar därför slutsatsen att det inte finns några andra rimliga lösningar för att lösa problemen med underfinansieringen.

Vilka och hur många berörs av förändringen?

Kvicksilver

Det är framför allt institutioner på högskolor och universitet som ansöker om dispens för att använda kvicksilver vid forskning och undervisning. De företag som ansöker om dispens gör det först och främst för att kvicksilver används i olika analysinstrument. Totalt är det, i juni 2018, elva olika verksamheter fördelat på fem företag och sex högskolor/universitet som har en eller flera gällande dispenser för kvicksilver.

Metylenklorid

Det är endast företag som ansökt om dispens för användning av metylenklorid. Totalt är det, i juni 2018, elva företag som har en gällande dispens för att få använda metylenklorid.

Berörs i första hand små eller stora företag?

Kvicksilver

De företag som söker dispens för användning av kvicksilver är medelstora och stora. Det minsta företaget hade en omsättning på 16,7 mkr år 2016.³ Det betyder att det i regel är relativt stora företag som ansöker om dispens för kvicksilver.

Tabell 1. Antalet anställda i företagen som har en eller flera gällande dispenser för kvicksilver, exklusive högskolor/ universitet, juni 2018

Antal anställda:	Antal bolag som har gällande dispenser:
1 - 9	0
10 - 49	1
50 - 249	3
250 - 1 000	1

Metylenklorid

Företagen som söker om dispens för att få använda metylenklorid är både små och stora. Det minsta företaget hade en omsättning på 4,1 mkr år 2016.⁴

² Jfr. <https://www.kemi.se/om-kemikalieinspektionen/organisation/sa-har-styrs-vi> rubriken årsredovisningar 2015-2017.

³ Webbtjänsten Alla Bolags senaste uppgift vid tillfället den 27 juni 2018.

⁴ Webbtjänsten Alla Bolags senaste uppgift vid tillfället den 26 juni 2018.

Tabell 2. Antalet anställda i bolagen som har gällande dispenser för metylenklorid, juni 2018

Antal anställda:	Antal bolag som har gällande dispenser:
1 - 9	3
10 - 49	3
50 - 249	2
250 - 1 000	3

För vilken användning söks dispensererna?

Kvicksilver

Främst söks dispens för att använda kvicksilver för forskningsändamål, men det är även vanligt att kvicksilver eller kvicksilverinstrument är nödvändiga för att genomföra olika typer av analyser.

Tabell 3. Översikt över användningsområden som beviljats dispens för kvicksilver

Typ av användning	Antal gällande dispenser (juni 2018)
Utförelse/ export	4
Analys	4
Forskning/ undervisning	15
Ammunition	1

Metylenklorid

Dispens för att använda metylenklorid söks främst för användning som lösningsmedel och vid limning. Metylenklorid används även som lösningsmedel vid syntes och rening av läkemedel.

Tabell 4. Översikt över användningsområden som beviljats dispens för metylenklorid

Typ av användning	Antal gällande dispenser (juni 2018)
Rengöring	1
Medicinteknik	4
Limning	3
Lösningsmedel	2
Övrig plasttillverkning	1

Hur mycket ökar kostnaderna för de sökande?

Det finns inte någon dispensavgift för kvicksilver och dispensavgiften för metylenklorid är 2 500 kronor. Detta innebär att höjningen för en kvicksilverdispens blir 15 000 kronor och för en metylenkloriddispens 12 500 kronor. Giltighetstiden hos en dispens avgörs från fall till fall, men medges ofta för två år. Det innebär att höjningen av ansökningsavgiften ger en ökad kostnad på 7 500 kronor respektive 6 250 kronor per ansökan och år.

Effekter på antalet sökta dispenser

Antalet företag som har gällande dispenser för metylenklorid har successivt minskat från 24 till 11 under perioden 2015 till 2018. Dispensavgiften har varit densamma under denna period.

Antalet företag som har sökt dispenser för kvicksilver har minskat från nio till fem under perioden 2015 till 2018 och antalet högskolor/institutioner som har sökt dispens för kvicksilver har minskat från tolv till sex under samma period. Det har inte funnits någon avgift för kvicksilverdispenser under denna period.

Sammantaget bedömer Kemikalieinspektionen att antalet verksamheter som berörs och antalet sökta dispenser kommer att fortsätta att minska något då det gäller dispensansökningar för kvicksilver och metylenklorid. Minskningen beror främst på att Minamatakonventionen trätt i kraft avseende användningen av kvicksilver samt att företag söker alternativa metoder eller att viss verksamhet upphör. Vi bedömer dock inte att en eventuell avgiftshöjning får någon direkt effekt på antalet dispensansökningar.

Statsfinansiella effekter

Om de nya dispensavgifterna införs kommer Kemikalieinspektionens intäkter från ansökningsavgifter för dispenser att öka. Nedan görs en uppskattning av hur stor ökningen av avgiftsintäkter blir per år. Beräkningarna för kvicksilver och metylenklorid bygger på det genomsnittligt inkomna antalet ansökningar under 2016 och 2017 delat med två då dispensererna i regel gäller i två år.

Tabell 5. Beräknade intäkter från dispensavgifter per år

Typ av ansökan:	Beräknat antal dispenser per år	Tidigare intäkt, kr	Ny intäkt, kr/år	Ökning intäkt kr/år
Dispens för kvicksilver	12	0	180 000	180 000
Dispens för metylenklorid	6	15 000	90 000	75 000
Summa ökning				255 000

Kostnader för dispenser för allmänkemikalier

De höjda avgifterna ska finansiera Kemikalieinspektionens prövning av dispensansökningar och är beräknade utifrån dispensverksamhetens genomsnittliga kostnader per ärende. Idag täcks kostnaderna för denna verksamhet till stora delar med Kemikalieinspektionens anslag.

Tabell 6. Beräknade kostnader för handläggning av dispenser per år

	2017			2016			Genomsnittlig kostnad 2016 och 2017, kr per ärende och år
	Antal	Kostnad, kr	Genomsnittlig kostnad, kr/ärende	Antal	Kostnad, kr	Genomsnittlig kostnad, kr/ärende	
Dispens för kvicksilver	20	248 000	12 400	8	126 000	15 750	13 350
Dispens för metylenklorid	4	72 000	18 000	9	169 000	18 800	18 500
Summa	24	320 000	13 300	17	295 000	17 350	15 000

Som underlag för beräkning av kostnader har Kemikalieinspektionens timtaxa använts.

Tabell 7. Kemikalieinspektionens timtaxa 2017

	Kostkat 1 30 000-38 000	Kostkat 2 38 001-41 000	Kostkat 3 41 001-44 000	Kostkat 4 44 001-50 000	Kostkat 5 50 001-60 000	Kostkat 6 60 001-
Lön och sociala avgifter						
Medellön baserad på VP	35 555	39 574	42 576	46 411	54 488	67 294
Direkt lön (medellön) per år	433 771	482 803	519 427	566 214	664 754	820 987
Lön inkl soc avg	648 488	721 790	776 544	846 490	993 807	1 227 375
Timkostnad konto 9010	395	440	473	516	605	747
TOTALT OH	433	482	518	565	663	819
TOTAL TIMKOSTNAD (inkl. OH)	828	921	991	1 080	1 268	1 567

Från och med 2017 gäller en timtaxa som bygger på OH-kostnader fördelade utifrån medellönen i respektive kategori. Taxan varierar mellan 828 kr/ timme och 1 567 kr/timme. Medarbetare som handlägger dispenser ingår i kategori 3 och 4 och har därmed en timkostnad kring 1000 kr/ timme.

Effekter på hälsa och miljö

Denna konsekvensanalys omfattar inte själva förbudet av användning av kvicksilver och metylenklorid eller möjligheterna att söka dispens utan endast själva höjningen av dispensavgifterna. Ur miljö- och hälsosynpunkt kommer höjningarna sannolikt inte att leda till några betydande effekter. Det är sannolikt att andra drivkrafter som en ökad reglering och skärpning av möjlighet att beviljas dispens för till exempel kvicksilver har större betydelse för att viss verksamhet upphör eller att aktören övergår till ett substitut eller till en annan metod. Flertalet aktör förväntas varken upphöra med användningen eller upphöra med att söka dispens på grund av höjda avgifter. Sammantaget bedöms effekten på miljö- och hälsa bli liten.

Ikraftträdande

Förslaget innebär att bestämmelserna om de nya avgiftsnivåerna träder i kraft den 1 januari 2019. Skälet är att det är lämpligt att låta ändringar av ändrade avgiftsnivåer träda i kraft vid ett årsskifte så att samma regler gäller för ett helt verksamhetsår.

Informationsinsatser

Vid föreskriftsändringar läggs det remitterade förslaget ut på Kemikalieinspektionens hemsida. Kemikalieinspektionen informerar också på olika sätt (genom information på hemsidan och i nyhetsbrev) om ändringarna när de har beslutats. Det bedöms inte finnas behov av några speciella informationsinsatser utöver detta.

Överensstämmelse med EU-rätten

Förslaget påverkar inte Sveriges skyldigheter enligt EU-rätten.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företag

De nya reglerna gäller lika för alla berörda företag inom EU. Se även under rubrikerna "Effekter på antalet sökta dispenser" samt "Effekter på hälsa och miljö". Vi gör därför bedömningen att förslaget till nya avgifter inte kommer att påverka konkurrensförhållandena mellan berörda företag.

Samråd

Kemikalieinspektionen remitterar förslaget på nya avgifter till berörda företag, branschorganisationer och myndigheter. Mot den bakgrunden bedöms det inte finnas något behov av ytterligare samråd.